

DOI 10.31110/2413-1571-2023-038-5-004

ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ГІГІЄНИ МОЛОДІ: ПОГЛЯД КРИЗЬ ПРИЗМУ МЕДІАГРАМОТНОСТІ

Юлія РУДЕНКО ✉

Сумський національний аграрний університет, Україна
 yango641@ukr.net
<https://orcid.org/0000-0003-3162-1216>

FORMATION OF INFORMATION HYGIENE OF YOUNG PEOPLE THROUGH THE PRISM OF MEDIA LITERACY

Yuliia RUDENKO ✉

Sumy National Agrarian University, Ukraine
 yango641@ukr.net
<https://orcid.org/0000-0003-3162-1216>

АНОТАЦІЯ

Стаття торкається проблеми формування інформаційної гігієни молоді крізь призму медіаграмотності (інфомедійної грамотності) молодого покоління. Описується авторський практикум для розвитку навичок інформаційної гігієни.

Формулювання проблеми. Суспільство усвідомлює масштабність впливу інформаційних технологій на психіку, поведінку, уподобання, цінності громадян. Тому актуалізується проблема формування медіаграмотності населення задля запобігання деструктивних політичних, соціальних та інших процесів.

Матеріали і методи. Аналіз наукових джерел для виявлення стану розробленості проблеми. Педагогічний експеримент і опитування для перевірки ефективності практикуму. В експерименті брали участь 64 студенти 1-го курсу Сумського національного аграрного університету та Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка

Результати. Доведено важливість розвитку особистісних якостей: критичне мислення молоді щодо споживання, верифікації та оцінки медіапродуктів; здатність протистояти маніпуляціям, деструктивним впливам, ворожій пропаганді; розвивати культуру взаємодії в Інтернет-просторі та здатність захищати власний інформаційний простір. Описано авторський практикум та методику його проведення.

Висновки. Важливою умовою успішності практикуму є: інтерактивність, ігрові методи, навчання прийомам емоційного розвантаження, навчання на прикладах, реальних медіапродуктах. Для проведення практикуму важлива логічна послідовність занять (мотивація, заохочення до навчання; навчання практичним прийомом; перевірка результатів; рефлексія), використання інтерактивних і ігрових методів (вікторини, конкурси, тренінги, майстер-класи); навчання на реальних прикладах, реальних медіапродуктах. Практикум засвідчив суттєві позитивні зміни в умінь відізнати факти від суджень, виявляти недостовірну інформацію, що може бути використано для розробки курсів вільного вибору студентів або організації вебінарів, орієнтованих на розвиток інформаційної гігієни молоді.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: інформаційна гігієна; медіаграмотність; інфомедійна грамотність; розвиток критичного мислення; професійна підготовка.

ABSTRACT

The article touches upon the problem of the formation of information hygiene of young people through the prism of the younger generation's media literacy (info media literacy). The author's workshop for the development of information hygiene skills is described.

Formulation of the problem. Society is aware of the magnitude of the impact of information technology on the psyche, behavior, preferences, and values of citizens. Therefore, the problem of forming media literacy in the population to prevent destructive political, social, and other processes is actualized.

Materials and methods. Analysis of scientific sources to identify the state of elaboration of the problem. Modeling, pedagogical experiments, and surveys to test the workshop's effectiveness. The experiment involved 64 1st year students of Sumy National Agrarian University and Makarenko Sumy State Pedagogical University.

Results. The importance of developing personal qualities for young people is proven: critical thinking of young people regarding the consumption, verification, and evaluation of media products; the ability to resist manipulation, destructive influences, and hostile propaganda; development of a culture of interaction in the Internet space and the ability to protect their own information space. The author's workshop and methods of its conduct are described.

Conclusions. An essential condition for the workshop's success is interactivity, game methods, teaching techniques of emotional relief, learning from examples, and actual media products. For the practicum, a logical sequence of classes is essential (motivation, encouragement to study, teaching practical techniques, checking the results, reflection), the use of interactive and game methods (quizzes, contests, training, master classes), learning from real examples, actual media products. The workshop showed significant positive changes in the ability to distinguish facts from judgments, to identify inaccurate information that can be used to develop courses of free choice for students or to organize webinars focused on developing information hygiene for young people.

KEYWORDS: media literacy; Infomedia literacy; development of critical thinking; media products; professional training; information propaganda; destructive influence.

ВСТУП

Постановка проблеми. Останнім часом медіаграмотність або інфомедійна грамотність викликають посилені інтерес у світі. Як тільки суспільство усвідомило масштабність впливу інформаційних технологій на психіку, поведінку, уподобання, цінності громадян, постала задача формування медіаграмотності населення задля запобігання деструктивних політичних, соціальних та інших впливів. У різних країнах по-різному вирішується поставлена задача. Деякі країни вбачають медіаграмотність лише в умінні читати, розуміти, інтпретувати і створювати інформаційних контент та обмежуються розвитком критичного мислення при їх споживанні. Деякі вбачають у формуванні медіаграмотності не тільки розвиток критичного мислення, а й формування поведінкових і психологічних навичок.

Аналіз актуальних досліджень. В Україні через російську воєнну агресію значно загострилась проблема формування медіаграмотності населення, оскільки війна супроводжується інформаційними атаками ворожої пропаганди,

Руденко Ю. Формування інформаційної гігієни молоді: погляд крізь призму медіаграмотності. *Фізико-математична освіта*, 2023. Том 38. № 5. С. 26-31. DOI: 10.31110/2413-1571-2023-038-5-004

Для цитування:

Руденко, Ю. (2023). Формування інформаційної гігієни молоді: погляд крізь призму медіаграмотності. *Фізико-математична освіта*, 38(5), 26-31. <https://doi.org/10.31110/2413-1571-2023-038-5-004>

Rudenko, Yu. (2023). Formation of youth information hygiene: A view through the prism of media literacy. *Physical and Mathematical Education*, 38(5), 26-31. <https://doi.org/10.31110/2413-1571-2023-038-5-004>

For citation:

Rudenko, Yu. (2023). Formuvannia informatsiinoi hihieny molodi: pohliad kriz pryzmu mediahramotnosti [Formation of youth information hygiene: A view through the prism of media literacy]. *Fizyko-matematychna osvita – Physical and Mathematical Education*, 38(5), 26-31. <https://doi.org/10.31110/2413-1571-2023-038-5-004>

величезною кількістю фейків, агресивними, образливими медіаповідомленнями. Особливо вразливою є молодь, яка, з одного боку, є найактивнішим користувачем інформаційного контенту, а з іншого, зазнає найбільших деструктивних психологічних і емоційних впливів через відсутність життєвого досвіду і вікові психологічні особливості.

Інформаційна гігієна сьогодні сприймається як галузь, що опікується інформаційними впливами на здоров'я суспільства в цілому та його громадян, зокрема. Так, З. Коваль, визначає інформаційну гігієну як інформаційний імунітет і наголошує: «Без механізмів, що повинні мати комплексний характер, держави ризикують втратити свій інформаційний суверенітет, а населенням будуть керувати оманливі та постановочні інформаційні приводи із світу «кривих дзеркал» протилежної сторони» (Коваль, 2017). Легковажне ставлення до інформаційного контенту уможливорює інформаційний вплив на людину та її стан. Споживання інформаційного контенту сумнівної якості породжує ігнорування можливих інформаційних загроз. Поширення хибних даних, необ'єктивні оцінки фактів ведуть до збільшення кількості жертв маніпуляцій. Безвідповідальне ставлення до особистих даних в Інтернет може використовуватися зі злочинною метою. Означені ризики часто залежать від усталених поведінкових реакцій і комунікативних звичок членів суспільства. Протидія ризикам можлива за умови сформованості відповідних знань та умінь: уявлення про роботу медіа, уміння критично оцінювати зміст контенту, уміння відповідально ставитися до його споживання, поширення і виробництва, навички адекватно реагувати на нього тощо. Сформованість таких умінь наразі залежить від освіти. І якщо процеси формування навичок інформаційної гігієни молоді вже в полі уваги українських науковців, то результат такого формування – сформованість навичок інформаційної гігієни – потребує окремої уваги.

Для оцінювання результатів формування навичок інформаційної гігієни використовується низка засобів. Так, у дослідженні (Torres-Hernández & Gallego-Arrufat, 2022), яке фокусується на огляді-аналізі статей, присвячених формуванню цифрової компетентності в галузі безпеки, всі результати, подані в публікаціях 2013-2022 рр., ґрунтуються на методі інтерв'ювання. Наприклад, автори дослідження (Bissonnette et al., 2021) використали метод інтерв'ювання, щоб з'ясувати, як студенти використовують когнітивні навички для аналізу наукової та псевдонаукової інформації у новинах з мережі Інтернет. Результати інтерв'ювання засвідчили, що є значний розрив між використанням навичок критичного мислення при розумінні тексту, кількісних оцінках, коректній аргументації, а також неупередженості. Зокрема, у студентів викликали труднощі обґрунтування власної позиції та зіставлення ціннісних аргументів. У публікації (Cerny, 2021) представлено аналіз, систематизацію і узагальнення суб'єктивних свідчень старшокласників щодо інформаційної грамотності, що є підтвердженням застосування методу опитувань. У роботі (Austin et al., 2016) досліджується ефективність навчання медіаграмотності через анкетування. Результати опрацювання анкет показують, що критичне сприйняття медіа-джерел є важливим базисом розвитку критичного мислення щодо медіа-повідомлень.

В умовах множинності наявних інформаційних загроз бачимо ефективним розвивати у молоді:

- 1) критичне мислення (бути критичним до медіапродуктів, мати практичні навички їх верифікації, уміння відрізнити факти від суджень, виявляти маніпулятивний контент, фейки, пропаганду);
- 2) відповідальне ставлення до створення, поширення, споживання інформації в інтернет-просторі;
- 3) здатність протидіяти деструктивним впливам, психологічним маніпуляціям, пропаганді, дезінформації;
- 4) уміння нехтувати «інформаційним» шумом.

Синтез наведених завдань є **метою** цього дослідження

ОПИС АВТОРСЬКОЇ МЕТОДИКИ

В умовах закладу освіти такий розвиток можливий за умови проходження студентами спеціального практикуму, який розроблено нам з використанням (Будівська та ін., 2022; Горленко, 2021; Шейбе & Pогоу, 2017; Drushlyak et al., 2022; Ream, 2014; Semenog et al., 2020). Практикум – це цикл практичних занять, які за логікою побудови наслідують послідовність кроків: мотивація, заохочення до навчання; навчання практичним прийомам; перевірка результатів; рефлексія.

Спочатку студентам важливо обґрунтувати роль медіаграмотності, особливо в умовах війни, і показати реальний рівень їх медіаграмотності.

Вступне заняття «Чи важлива медіаграмотність?» організоване з метою обґрунтування значущості медіаграмотності, мотивації студентів до навчання. Заняття проводиться у формі дискусії як обговорення низки запропонованих повідомлень. Студентам демонструються медіаповідомлення (4-5 прикладів) і пропонується надати відповіді на такі запитання:

- з якою метою було створено це повідомлення?
- які прийоми використано, щоб привернути увагу?
- чи можуть інші люди інтерпретувати це повідомлення інакше?
- які точки зору та цінності представлені чи пропущені в цьому повідомленні?
- які відповіді на ці запитання надасть людина, яка має навички медіаграмотності, і людина, яка вважає їх неважливими?

Приклад медіаповідомлення представлений на рис.1. У дописі йдеться про «гуманітарний ракетний обстріл, який не б'є по цивільним об'єктам і сприяє припиненню вогню на фронті» (ліворуч). Водночас реальні події і результати ракетного обстрілу свідчать про 13 загиблих і влучення по будівлям у Кировограді (праворуч).

Результатом обговорення має стати висновок: думки щодо цих повідомлень медіаграмотної людини, і людини, яка ще не має навичок медіаграмотності, будуть різними. Звичка перевіряти інформацію, критично ставитися до контенту дозволить стверджувати: повідомлення створено з метою виправдання масових ракетних атак на Україну, що вигідно російським окупантам. Замовчуються базові людські цінності, здійснюється їх підміна. І хоча це повідомлення обґрунтовує неприпустиму жорстокість, воно знаходить підтримку численної кількості людей, про що свідчать вподобайки під постом.

Подібні справи мають показати, які загрози несуть інформаційні війни, актуалізують вміння знаходити першоджерела, перевіряти подану інформацію на достовірність, що розвиває критичне мислення при споживанні інформації.

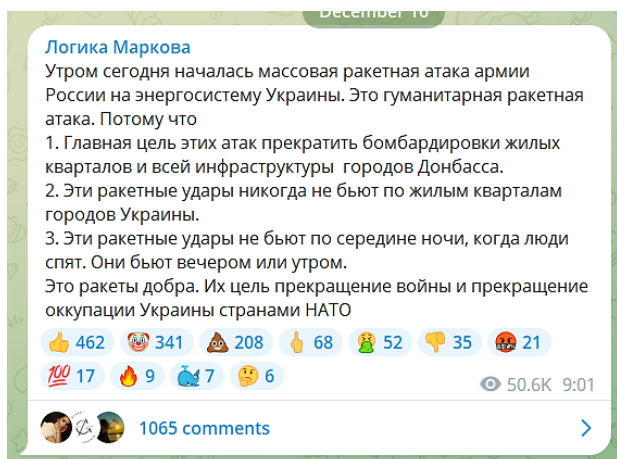

Рис. 1. Викривлена і реальна інформація про ракетну атаку

Наслідки ракетного удару по Кривому Рогу: троє загинили і 13 постраждалих

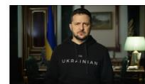
Про влучення у житловий будинок у Кривому Рогу представники міди повідомили країні, коли на всій території України була оголошена пожежна тривога.

Кількість мирних жителів Кривого Рогу Дніпропетровської області, які постраждали внаслідок ракетного обстрілу міста російськими військами у місто, становить 13 людей, повідомив у Telegram голова Криворізької районної військової адміністрації Сергій Ситиченко.

«Одна з ракет влучила у житловий будинок... Двічі ракетні влучили в енергетичну систему нашого району: там виникла значна пожежа, є великі руйнування. Служби ДСНС швидко ліквідували пожежу. Процінюємо РЕМ (районні енергетичні мережі – ред.) достатньо роботи з відновлення цього об'єкта», – повідомив Ситиченко.

Голова Дніпропетровської області військової адміністрації Валентин Ревчишин повідомив про троє загиблих унаслідок удару.

ЗВЕРНИ УВАГУ

Зеленський: російські ракетні атаки не змінять розстановки сил у війні

Заняття «Наскільки ти медіаграмотна людина?» спрямоване на виявлення рівня медіаграмотності студентів. Заняття передбачає інтерактивні вправи (тести, вікторини, ігри), що дозволяють виявити особистий рівень медіаграмотності кожному студенту:

- тест «Що ви знаєте про медіаграмотність» на виявлення знань про медіаграмотність;
- вікторина «Факт чи судження?» на виявлення навичок розрізняти факти і судження, розвинутість критичного мислення;
- завдання-гра «Правда чи фейк?» на виявлення вміння верифікувати медіа;
- вправа «Новина з моєї стрічки» на виявлення відповідальності у ставленні до споживання і поширення медіа;
- вправа-інструкція «Наскільки ви уважні?» - пропонується інструкція, де серед інформаційного шуму міститься важлива інформація на виявлення здатності протистояти маніпуляціям, на виявлення рівня довірливості у споживанні медіа.

Оголошуються результати, які спонукають до підвищення рівня грамотності на наступних заняттях.

Заняття «Фактчекінг» покликане сформувати навички виявляти недостовірну інформацію, представлену у вигляді тексту, фото, відео. Проводиться у формі майстер-класу, де на прикладах різного контенту демонструються прийоми виявлення недостовірної інформації.

Приклад завдання «Спростування фотофейку». Викладач акцентує увагу на маніпуляціях у заголовку, вчить перевіряти дату публікації і фото на достовірність, знаходити першоджерела. Демонструє використання Google Lens для знаходження аналогічних фото і уточнення дати їх публікації. На рисунку 2 монтаж фото 2014 року, де українці вшановують пам'ять загиблих на Майдані, і маніпулятивний заголовок про те, що українці «стоять на колінах перед Байденом». Перевірка дати публікації за допомогою Google Lens спростовує заголовок.

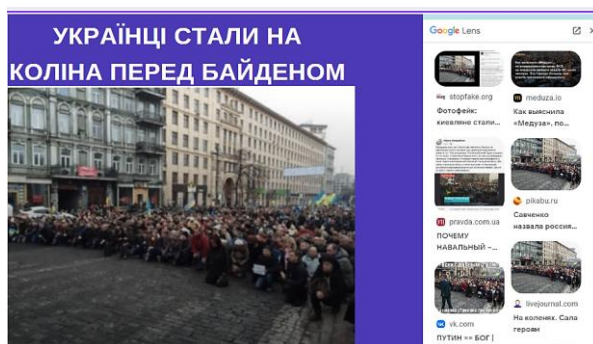

Рис. 2. Фотомонтаж як приклад фотофейку

Висновок до заняття: важливо набутти навичок перевіряти будь-яке повідомлення на достовірність і користуватися пам'яткою для медіаграмотної людини:

- у заголовках вирізняти елементи маніпуляцій;
- читати повну інформацію, перевіряти посилання на першоджерела та їх репутацію;
- аналізувати авторитетність і думки експертів (загальні фрази, факти чи емоційні заяви для впливу)
- вміти користуватись програмами, що дозволяють ідентифікувати фото і дату публікації (сервіс Google Lens, розширення для браузерів TinEye), ідентифікувати місце події (сервіси Google Maps, Google Street View), верифікувати відео (YouTube DataViewer, InVID).

Заняття «Інформаційний вечір» наслідує мету сформувати навичку свідомого і відповідального процесу споживання інформації.

На занятті відтворюється ситуація, яка спостерігається у повсякденному житті кожного студента. Упродовж 2-3 хвилин пропонується переглядати власну стрічку у соцмережі, ставити вподобайки, ділитися інформацією. Через певний час обговорюються дії студентів через відповіді на запитання: Які події висвітлені у стрічці? Чи складається враження, що вас оточують лише однодумці?

У більшості випадків на ці запитання студенти відповідають ствердно, з чого робиться висновок про потрапляння студента в «інформаційну бульбашку». Пояснюється поява інформаційної бульбашки (робота алгоритмів, які формують інформаційний простір користувача залежно від його запитів, коментарів, вподобайок, дій з поширенням та видаленням контенту). Результат дії таких алгоритмів – сформована стрічка новин, що відповідає світогляду, уподобанням користувача, яка може бути необ'єктивною. Обговорюються негативні наслідки від потрапляння у інформаційну бульбашку: відсутність балансу думок, впевненість у своїй правоті, пропуск дійсно важливих повідомлень, потрапляння під маніпуляційний вплив.

Особлива увага приділяється поширенню інформації. Пропонується ще раз переглянути контент, який був поширений вже тривалий час, і з'ясувати, що змінилося. Наголошується на важливості поширювати інформацію свідомо, не під натиском емоцій, з дотриманням авторських прав, етичних і правових норм.

Надаються рекомендації, як уникнути інформаційної бульбашки:

- використовувати браузер в режимі Інкогніто;
- періодично видаляти історію пошуку і куки;
- свідомо знаходити інші точки зору;
- читати новини безпосередньо з новинних сайтів, а не через посилання у соціальних медіа;
- розрізняти і уникати сторінок-сміттярок (відсутня контактна інформація та інформація про редакцію, пишуть абсолютно про все; тексти переповнені емоціями);
- не брати участі у тестах, іграх, флешмобах (найчастіше їх використовують не лише для реклами, а й для шахрайських схем та збору персоналізованої інформації);
- не вступати у дискусії на невідомих сайтах, з невідомими людьми, з невідомими тем (їх мета - спровокувати людей, підняти рейтинг того чи іншого поста).

Висновок до заняття: споживання інформації медіаграмотною особистістю – це свідомий, врівноважений і відповідальний процес. Наявність критичного мислення і уміння контролювати свої дії дозволить уникати психологічних маніпуляцій, деструктивних впливів пропаганди та збереже твій психологічний стан.

Заняття «Емоційна пауза» присвячена навчанню позбуватися надмірної емоційності при споживанні негативних медіаповідомлень. Студентам пояснюється, що будь-яке повідомлення переслідує певні цілі. І щоб їх досягти, автори намагаються вплинути на емоції споживача, спонукати до необдуманих імпульсивних дій.

Студентам пропонується повідомлення надмірно емоційного характеру. Після ознайомлення з повідомленням студентів просять позначити цю емоцію на колі емоцій (адаптаційна модель ідентифікації і сили емоцій, яку розробив американський психолог Роберт Плутчик) (Six Seconds, 2022).

Після цього викладач відволікає студентів у спокійну психологічну площину (музика, гумор, природа) на 20-30 секунд і повторно просить позначити силу емоції на колі емоцій. Як правило результати мають наступний вигляд (зірочка емоцій змістилася по шкалі уліво) (рис. 3-4).

Рис. 3. Ідентифікація емоції і її сили від прочитання медіа

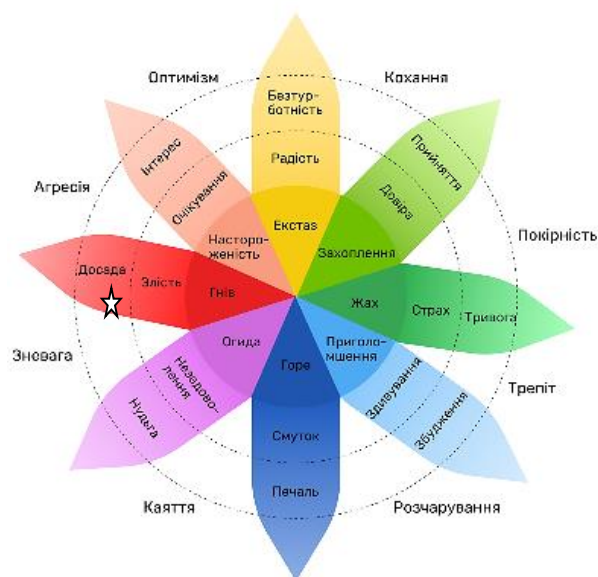

Рис. 4. Ідентифікація емоції і її сили після відволікаючих прийомів

Як показують зображення, на першому емоція «Гнів» позначена зірочкою майже у центрі колеса, а вже після емоційної паузи позначка змістилась на край колеса. На екрані демонструються обидва марковані рисунки, щоб учасники тренінгу пересвідчилися у дієвості прийому «емоційна пауза», у зменшенні сили емоції або зміні фокусу уваги. Пояснюється механізм інформаційних деструктивних атак з позицій людської психіки і дієві способи опанувати себе.

Висновок: важливо сформувати уміння споживати інформацію раціонально і врівноважено, вміти робити емоційні паузи, об'єктивно і критично оцінювати контент.

Заняття «Рефлексія» покликане перевірити знання та закріпити отримані протягом практикуму вміння.

Студентам пропонується повторно пройти тестування і написати короткий відгук про свої враження щодо пройденого практикуму. Відгук має містити розгорнуті відповіді на такі запитання:

Чи вважаєте ви "медіаграмотність" важливим елементом освіченості сучасної людини?

Чи вмієте ви перевіряти медіаінформацію на достовірність?

Чи важливо свідомо і відповідально ставитися до поширення інформації у соцмережах?

Чи був практикум корисним для вас?

Описаний практикум є динамічним і за потреби деякі заняття, наприклад, «Фактчекінг», можна збільшувати за обсягом.

ОПИС ПЕДАГОГІЧНОГО ЕКСПЕРИМЕНТУ ТА ЙОГО РЕЗУЛЬТАТІВ.

Для перевірки ефективності практикуму було проведено педагогічний експеримент, який тривав впродовж жовтня-листопада 2022 року. В експерименті брали участь 64 студенти 1-го курсу Сумського національного аграрного університету та Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка.

Використано чотири інструменти перевірки навчальних досягнень:

1) тест «Що ви знаєте про медіаграмотність»

2) вікторина «Факт чи судження?»

3) завдання "Достовірна-недостовірна інформація"

4) вправа-інструкція «Наскільки ви уважні?»

Результати на початку практикуму і після його проведення представлені у таблиці 1.

Таблиця 1

Результати педагогічного експерименту

Номер інструменту	Що перевіряється	Кількість запитань	Кількість правильних відповідей (середнє значення)		Динаміка, кількість запитань
			До практикуму	Після практикуму	
1	Розуміння сутності, складових, вимог медіаграмотності	7	4	6	2
2	Уміння розрізняти судження і факти	20	10	18	8
3	Навички аналізувати інформацію (виявляти першоджерела, перевіряти контент і фото)	5	2	4	2
4	Уміння відділяти інформаційний шум		20	54	34

Тест «Що ви знаєте про медіаграмотність» і вправа «Достовірна-недостовірна інформація» виявили позитивну динаміку навчальних досягнень: у середньому кількість правильних відповідей зросла на 2 для обох інструментів. При проведенні вікторини «Факт чи судження» динаміка складала +8 правильних відповідей. Вправу на виявлення уважності при споживанні контенту правильно виконували 20 студентів до практикуму і 54 – після його проведення.

Отже, результати перевірки свідчать про низький рівень розуміння сутності медіаграмотності, невміння розрізняти факти і судження та відсутність знань про прийоми перевірки інформації на достовірність на початку експерименту і суттєве покращення цих знань та вмінь наприкінці експерименту. Завдяки останньому інструменту констатуємо, що зросла уважність, уміння концентруватись та логічно мислити.

На початку і наприкінці проведеного практикуму було запропоновано написати розгорнуті відповіді на запитання.

Результати опрацювання відгуків показали, що на запитання «Чи вважаєте ви "медіаграмотність" важливим елементом освіченості сучасної людини?» кількість позитивних відповідей зросла на 50%. Вважають, що навчились перевіряти медіаінформацію на достовірність (запитання «Чи вмієте ви перевіряти медіаінформацію на достовірність?») 48 студентів проти 18 до практикуму. Усвідомили відповідальність до споживання та поширення інформації (запитання «Чи важливо свідомо і відповідально ставитися до поширення інформації у соцмережах?») 56 студентів (на 62,5% більше, ніж на початку експерименту).

Всі 64 студенти вважають, що практикум був корисним. У розгорнутій відповіді значилось «завдяки практикуму зрозумів більше, ніж за всі роки використання інтернету», «сподобалось, відчуваю себе медіаграмотною людиною», «дуже важлива медіаграмотність, особливо в умовах війни», «усвідомив як важно критично мислити, не піддаватись емоціям» тощо.

ВИСНОВКИ

Проблема можливого деструктивного впливу інформаційних технологій на людину особливо гостро постає в умовах інформаційної війни. Тому актуальними для української молоді є: здатність бути критичним до медіапродуктів, мати практичні навички їх верифікації, уміння відрізнити факти від суджень, виявляти маніпулятивний контент, фейки, пропаганду); вміння відповідально ставитися до створення, поширення, споживання інформації в інтернет-просторі; здатність протидіяти деструктивним впливам, психологічним маніпуляціям, пропаганді, дезінформації; мати сформовані навички захисту свого інформаційного простору.

В умовах закладу освіти такий розвиток можливий за умови проходження студентами спеціального практикуму з медіаграмотності. Для проведення практикуму важлива логічна послідовність занять (мотивація, заохочення до навчання; навчання практичним прийомом; перевірка результатів; рефлексія), використання інтерактивних і ігрових методів (вікторини, конкурси, тренінги, майстер-класи); навчання на реальних прикладах, реальних медіапродуктах.

За результатами педагогічного експерименту зафіксовано поліпшення навичок критичного споживання медіапродуктів, уміння відрізнити факти від суджень, фейки, пропаганду. Практикумі сприяє в опануванні прийомів емоційного розвантаження та протидії психологічним маніпуляціям. Є підстави стверджувати, що у студентів сформовано відповідальне ставлення до споживання, створення та поширення інформації в інтернет-просторі.

Практикум вимагає від викладача не лише високого рівня медіаграмотності, а й розвинених комунікативних якостей та використання різноманітних інтерактивних методів навчання. Тому актуальним бачимо підготовку вчителів та викладачів до впровадження подібних курсів у власну професійну діяльність.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- Austin, E. W., Muldrow, A., & Austin, B. W. (2016). Examining How Media Literacy and Personality Factors Predict Skepticism Toward Alcohol Advertising. *Journal of health communication*, 21(5), 600–609. <https://doi.org/10.1080/10810730.2016.1153761>
- Bissonnette, M., Chastenay, P., & Francoeur, C. (2021). Exploring adolescents' critical thinking aptitudes when reading about science in the news. *Journal of Media Literacy Education*, 13(1), 1-13. <https://doi.org/10.23860/JMLE-2021-13-1-1>.
- Cerny, M. (2021). Discursive formed topics in information literacy: literature review and high school students' perspectives. *Problems of Education in the 21st Century*, 79(4), 516-543. <https://doi.org/10.33225/pec/21.79.516>.
- Drushlyak, M., Semenog, O., Hrona, N., Ponomarenko, N., & Semenikhina, O. (2022). Typology of internet resources for the development of youth's infomedia literacy. *Information Technologies and Learning Tools*, 88(2), 1–22. <https://doi.org/10.33407/itlt.v88i2.4786>.
- Ream, M. (2014). Can you separate fact from fiction? ShareAmerica. (ed. Newsela staff). URL: <https://share.america.gov/can-you-separate-fact-from-fiction/>.
- Semenog, O., Semenikhina, O., Oleshko, P., Prima, R., Varava, O., & Pykaliuk, R. (2020). Formation of Media Educational Skills of a Future Teacher in the Professional Training. *Revista Românească pentru Educație Multidimensională*, 12(3), 219-245. <https://doi.org/10.18662/rrem/12.3/319>.
- Six Seconds (2022). Plutchik's Wheel of Emotions: Exploring the Emotion Wheel. URL: <https://www.6seconds.org/2022/03/13/plutchik-wheel-emotions/>.
- Torres-Hernández, N., & Gallego-Arrufat, M. J. (2022). Indicators to assess preservice teachers' digital competence in security: A systematic review. *Education and information technologies*, 27(6), 8583–8602. <https://doi.org/10.1007/s10639-022-10978-w>.
- Будівська, Г., Дуцик, Д., & Тараненко, О. (2022). Конструктор вправ. Збірник практичних завдань з інфомедійної грамотності, інтегрованої до фахової підготовки студентів-журналістів. Київ: IREX. URL: https://filter.mkip.gov.ua/wp-content/uploads/2022/02/ld-e_cj_podcast-1.pdf.
- Горленко, Г. (2021). Медіаосвіта на заняттях з фінансової грамотності. Київ: АУП, ЦВП.
- Коваль, З. (2017). Запровадження комплексних механізмів інформаційної гігієни як засобів забезпечення інформаційно-психологічної стійкості людини, суспільства, держави. *Актуальні проблеми державного управління*, 2(70), 62-67.
- Шейбе, С., & Rogow, F. (2017). *Медіаграмотність*. К.: Центр Вільної Преси, Академія Української Преси.

REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

- Austin, E. W., Muldrow, A., & Austin, B. W. (2016). Examining How Media Literacy and Personality Factors Predict Skepticism Toward Alcohol Advertising. *Journal of health communication*, 21(5), 600–609. <https://doi.org/10.1080/10810730.2016.1153761>
- Bissonnette, M., Chastenay, P., & Francoeur, C. (2021). Exploring adolescents' critical thinking aptitudes when reading about science in the news. *Journal of Media Literacy Education*, 13(1), 1-13. <https://doi.org/10.23860/JMLE-2021-13-1-1>.
- Cerny, M. (2021). Discursive formed topics in information literacy: literature review and high school students' perspectives. *Problems of Education in the 21st Century*, 79(4), 516-543. <https://doi.org/10.33225/pec/21.79.516>.
- Drushlyak, M., Semenog, O., Hrona, N., Ponomarenko, N., & Semenikhina, O. (2022). Typology of internet resources for the development of youth's infomedia literacy. *Information Technologies and Learning Tools*, 88(2), 1–22. <https://doi.org/10.33407/itlt.v88i2.4786>.
- Ream, M. (2014). Can you separate fact from fiction? ShareAmerica. (ed. Newsela staff). URL: <https://share.america.gov/can-you-separate-fact-from-fiction/>.
- Semenog, O., Semenikhina, O., Oleshko, P., Prima, R., Varava, O., & Pykaliuk, R. (2020). Formation of Media Educational Skills of a Future Teacher in the Professional Training. *Revista Românească pentru Educație Multidimensională*, 12(3), 219-245. <https://doi.org/10.18662/rrem/12.3/319>.
- Six Seconds (2022). Plutchik's Wheel of Emotions: Exploring the Emotion Wheel. URL: <https://www.6seconds.org/2022/03/13/plutchik-wheel-emotions/>.
- Torres-Hernández, N., & Gallego-Arrufat, M. J. (2022). Indicators to assess preservice teachers' digital competence in security: A systematic review. *Education and information technologies*, 27(6), 8583–8602. <https://doi.org/10.1007/s10639-022-10978-w>.
- Budivska, G., Dutsyk, D., & Taranenko, O. (2022). Konstruktor vprav [Exercise designer]. *Zbirnyk praktychnykh zavdan z infomediinoi hramotnosti, intehrovanoi do fakhovoi pidhotovky studentiv-zhurnalistiv – A collection of practical tasks on infomedia literacy integrated into the professional training of journalist students*. Kyiv: IREX. URL: https://filter.mkip.gov.ua/wp-content/uploads/2022/02/ld-e_cj_podcast-1.pdf. (in Ukrainian).
- Gorlenko, G. (2021). *Mediaosvita na zaniattiakh z finansovoi hramotnosti [Media education in financial literacy classes]*. Kyiv: AUP, TsVP. (in Ukrainian).
- Koval, Z. (2017). Zaprovadzhennia kompleksnykh mekhanizmv informatsiinoi hihiieny yak zasobiv zabezpechennia informatsiino-psykholohichnoi stiihosti liudyny, suspilstva, derzhavy [Introduction of complex mechanisms of information hygiene as a means of ensuring the information and psychological stability of a person, society, and the state]. *Aktualni problemy derzhavnoho upravlinnia – Actual problems of state administration*, 2(70), 62-67. (in Ukrainian).
- Sheibe, S., & Rogow, F. (2017). *Mediahramotnist [Media literacy]*. K.: Tsentri Vilnoi Presy, Akademiia Ukrainskoi Presy.

